

Poglejte na številke poleg naslova za dan, ko Vaša naročnina poteče. Skušajte imeti naročnino vedno vnaprej plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

NA NEKAJ VEČ KOT
NA DAN DOBIVATE
2c "GLAS NARODA"
PO POŠTI NARAVNOST NA
SVOJ DOM (izvenredni sobotni
nedelji in praznikih).
:: Čitajte, kar Vas zanima !!

Telephone: CHelsea 3-1242

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 156 — Štev. 156

NEW YORK, MONDAY, AUGUST 11, 1941 — PONEDELJEK, 11. AVGUSTA, 1941

Volumé XLIX. — Letnik XLIX.

UPORI V JUGOSLAVIJI SE ŠIRIJO

Iz zelo verjetnih tujih virov prihajajo v Istanbul in Ankaru poročila, ki pravijo, da so upori v Srbiji in Črnigori dosegli že tak uspeh, da jih je mogoče smatrati za pravo vojno proti tlačiteljem. Srbski četniki so v mnogih krajih osrednje Srbije in Makedonije popolni gospodarji.

Upori so se razširili po Bosni, Hercegovini in celo po Dalmaciji. Mnogo Dalmatincev se je pridružilo četnikom ter napadajo Italjane, kjerkoli zadenejo nje.

Četniki so dobro preskrbljeni z orožjem in streljivom. Imajo puške jugoslovanske armade, strojnice, tudi nekaj lahkih topov in mnogo ročnih granat. Ko je izšlo, da se bo morala jugoslovanska armada podati sovražniku in je vlada pobegnila, so vojaki pobrali orožje in ga odnesli v bosanske, hercegovinske in črnogorske gore, ter ga poskrili. Posamezne skupine so se zbirale in pričele vstajati proti Nemcem in Lahom.

V nočeh 15., 16. in 17. aprila je na tisoče vojakov in civilistov s svojimi družinami zapustilo svoje domove v južni Srbiji, Črnigori, Bosni in Hercegovini, odnesli so s seboj orožje in se skrili po gorah. Po nekaterih vaseh so se moške poslovlili od svojih žena, fantje od svojih izvoljenk ter so šli v gore k četnikom. Celó v času, ko sta pobegnila vladna in generalni štab in se z aeroplani odpeljala iz Nikšića, so se četniki že pripravljali na nastško vojno proti vpadnikom. Nikdo ni niti mislil na kako predačo.

Kot pravijo poročila, ki prihajajo v Ankaru, so četniki pričeli pravó vojno s sovražnikom, zlasti v južni Srbiji in Makedoniji. Pa tudi v Bački in Banatu se bore četniki proti Madžarom v Cetinju v Črnigori. Antivarju in Podgorici četniki naravnost oblegajo laške garnizije.

Zadnje čini so Nemci poslali

v Jugoslavijo poldrugo divizijo vojakov, toda četniki jih stalno napadajo. Brzojavne in telefonske zveze v južni Srbiji in Črnigori so četniki skoro popolnoma pretrgali; ravno tako so požgali na tisoče akrov žitnega polja.

Četniki so se pojavili tudi v Hrvatski, kjer so hrvatski ustaši izdali jugoslovansko armado in stopili na stran Nemcev, da vpostavimo red v deželi. Po zadnjih poročilih je bilo v Zagrebu vstreljenih 98 četnikov.

Za Srbijo je bila izdana posebna odredba, po kateri morajo delati vsi v starosti od 17 do 45 let. Nemci so srbskim kmetom obljubili dobre plače, ako hočejo iti delat v Nemčijo, toda nikdo ni hotel iti.

Upori v Albaniji

Ruski informacijski urad naznanja, da so se Albanci pričeli upirati Italjanom! Laške vojske, ki so bili iz Grške poslani v Albanijo, so Albanci potolkli in se polastili njihovih topov in strojníc.

Velika jeklarna v Maryland

Z dovoljenjem urada produkcijske uprave bo zgradila Bethlehem Steel Company v Sparrows Point, Maryland, moderno jeklarno, ki bo veljala 23 milijonov dolarjev.

V jeklarni bodo izdelovali skoro izključno le oklopne plošče za bojne ladje.

KAKO DALEČ MISLIJO ITI NEMCI

Po poročilih, ki so prišla v Bern v Švici, je nemško vrhovno poveljstvo popolnoma preuredilo svoj vojni načrt 15. julija, ko je postalo jasno, da se je bliskovita vojna izjalovila. Nemci so po svojih prvotnih načrtih nameravali zavzeti Ukrajino, zasesti Leningrad v treh tednih, nato pa Moskvo ter dospeti koncem avgusta do Astrahana ob Kaspiškem jezeru, 1700 milj od Berlina.

Po sedanjem načrtu hočejo Nemci zavzeti Leningrad in Moskvo, nato pa prodreti do konca septembra do Kavkaza. Ako do tedaj ruske armade še ne bodo uničene — na kar računa nemško vojaško poveljstvo — tedaj jo bodo pogнали do Urala, nakar se bo nemška armada vstavila in se bo pripravila na obrambo.

Po tem načrtu bo nemška obrambna črta tekla od Ladoškega jezera do Volge vzhodno od Leningrada in Moskve, nato pa dalje ob zapadnem bregu Volge do Astrahana. Nemci pri tem računajo na to da jim bodo Madžari in Rumunci pomagali držati to črto.

Nadaljnji nemški načrti so naslednji:

V oktobru bo Nemčija "prosilila" Turčijo za prehod nemških armad, da vdarijo na angleško armado na Bližnjem iztoku.

Japónska bo vdarila na Rusijo pri Bajkalskem jezeru v Sibiriji, ako se bodo Združene države-čejansko vdeležile vojne na strani Rusije.

Tekom zime bo nemška zračna sila uničevala ruske industrije med Moskvo in Uralom.

Nemško armadno poveljstvo je že preskrbelo 5,000,000 kožuhov za vojake. Dva meseca pred početkom vojne z Rusijo je nemška armada dobila 2 milijona kožuhov v Afganistanu, Turčiji in Iranu. Ostale 3,000,000 kožuhov pa bo Nemčija dobila na Švedskem in Norveškem.

Ako bo nemška kampanja proti Rusiji uspešna, tedaj hočejo Nemci dospeti do kitajskega Turkeстана, kjer se bodo združili z japonsko armado, nato pa bodo vdarili proti Indiji.

To so sedaj načrti nemškega vrhovnega poveljstva, kako pa bodo izpeljani bo pokazala bodočnost. Najbrže bodo vsi ti načrti splavali po vodi.

"To je tudi naša vojna!" . . .

pravi William Green

Predsednik Ameriške delavske federacije odobrava pomoč sovjetom, je pa odločno proti kakšni tesnejši zvezi s Sovjetsko Rusijo.

Na letni konvenciji unije karpenterjev je govoril v Chicagu William Green, predsednik Ameriške delavske federacije. Dejal je, da sedanja vojna ni več tujezemski vojna ter je pozival unijske delavce, naj se strnejo v mogočno fronto proti sovražnikom našega naroda.

Za prihodnje mesece je napovedal svojevrstno krizo, ko bodo morali ameriški delavci marsikaj odločiti, kar bo imelo dalekosežen vpliv na naše življenje. Toda delavstvo zre v bodočnost neustrašeno in odločno.

Glede Rusije je rekel, da ji Združene države morajo pomagati kot "sovražnici nacistične Nemčije", v isti sapi je pa dostavil: — Nobenega dvoma ni več, da je cilj tujezemskih diktatorjev polastiti se kontrole nad vsemi demokratičnimi deželami sveta. Če so naše svobode ogrožene — pa naj jim preti nevarnost z onkraj oceana ali iz okrilja naših meja — bodo ameriški strokovno-unijski delavci v prvih vrstah onih, ki so pripravljani braniti našo deželo in naše ameriške ustanove pred napadom.

Z ozirom na nekdanje nasprotovanje Ameriške delavske federacije proti vstopu Ameriki

v tuje vojne, je izjavil Green: — Sedanje ogrožanje našega miru in zadovoljstva je več nego razlika med posamezniki, med vladarji ali narodi. To je borba proti zaslužnjemu narodu ter proti uničenju našega demokratičnega načina življenja.

Pred tem je izvršilni odbor Ameriške delavske federacije, ki mu načeluje William Green, pozval administracijo, naj, kolikor je v njeni moči, pomaga Sovjetski Rusiji v njenem boju proti nacističnemu vojnemu stroju. To se mora zgoditi, četudi je treba smatrati komunistični režim za sovražnika demokracije.

Izvršilni svet je obsojal tiste navdušence, ki je podajajo roko Sovjetski Rusiji kot prijateljici in zaveznici demokracije. Komunisti v tej deželi že zdaj skušajo spraviti Ameriko v zvezo s Sovjetsko Rusijo. Kaj takega se pod nobenim pogojem ne sme zgoditi. Nauki komunizma so baš tako breznačelni kot so nauki nacizma. Sovjetska Rusija ni voljna zavzeť demokratični sil v tej vojni. Vojna ji je bila vsiljena. Sedanje prijateljstvo, ki ga kaže Angliji in Ameriki, je posledica obupa in hinavščine.

Z vzhodne fronte

Včeraj je nastopil osmi teden rusko-nemške vojne in Nemci so vstavljeni skoro na vseh krajih dolge fronte. Nemški generalni štab se zama trudi, da bi s svojo bliskovito vojno uničil rusko armado še pred jesenjo, ko nastopi v Rusiji deževna doba in kmalu nato pride huda ruska zima.

Včeraj fronta ni bila mnogo premenjena, četudi so Nemci pričeli močne napade proti Sofču ob Vitebsk-Leningrad železnici in v bližini Umana v Ukrajini, sredi pota med Kijevom in Odoso. Vročji boji se nadaljujejo okoli Holma, Smolenska in Bjalaja Čerkova.

Zračni napad na Kremelj

Poročilo iz Berlina pravi, da so nemški aeroplani bombardirali Kremelj, ki je bil tudi zadet.

Nemško vrhovno poveljstvo zopet pravi, da potekajo boji po "načrtu" in da bo Odesa kmalu padla.

Drugi zračni napad

Berlinska in varšavska radio postaja sta sinoči utihnila, najbrže zaradi zračnega napada angleških ali pa ruskih aeroplanov.

Angleški letalci so tudi bombardirali Tripolis, Bardijo, Bengazi, Derno in letališče blizu Aten in Korinta.

Nadaljne stavke v vojni industriji

Ladjedelnica v Kearney še vedno počiva. — Resen delavski spor v mornariški ladjedelnici v Philadelphiji. — Stavka pri Curtiss-Wright v Caldwell.

Ogromna Federal Shipbuilding & Drydock ladjedelnica, v kateri je prejšnji teden zastavkalo 17 tisoč delavcev, spadajočih k CIO, še vedno počiva. Z raznih strani se sliši, da bo vlada prevzela obratovanje, če se dalveci ne bodo kmalu pobotali z vodstvom.

V državi New Jersey počiva tudi tovarna Curtiss Wright korporacije v Caldwell, N. J. V nji izdelujejo propelerje za letala.

Resen delavski spor se je pojavil v mornariški ladjedelnici v Philadelphiji, kjer je prenehalo delati 348 tesarjev in njihovih pomočnikov. Poveljni ladjedelnice je poveril zadevo mornariškemu departamentu v Washingtonu.

Najpomembnejša stavka, kar jih je zdaj v teku, je seveda stavka v Kearney ladjedelnici. Družba ima za 493 milijonov dolarjev naročil.

Mornariški departament je v petek opozoril delavce, da bo vlada posegla vmes, češ, da se mora delo v ladjedelnici na vsak način nadaljevati.

Stavka je izbruhnila v sredo opolnoči. CIO delavci sicer ne zahtevajo closed shopa, pač pa skušajo prisiliti upravo, naj bi ona skrbela, da bi CIO člani redno plačevali svoje unijske prispevke.

Do soboto zvečer ni bilo še nobenega znamenja o kakšnem skorajšnjem sporazumu.

Vsi štrajkarji, podvrženi vojaški službi, bodo nanovo klasificirani, to se pravi, da bodo poklicani v armado, dočim jih doslej ni v tem pogledu nihče nadlegoval, ker so bili zaposleni pri mornariških projektih.

V petek z večer je, pozvala unija zvezno vlado, naj prevzame obratovanje, toda po zatrdilu unijskega podpredsednika Flynna, na svoj poziv doslej še ni dobila odgovora.

V Camden, N. J., je sklenila unija z upravo New York Shipbuilding Corporation enoletno pogodbo.

Tamkajšnja ladjedelnica ima skoro istotoliko naročil kakor ladjedelnica v Kearney. Uprava je deloma ugodila zahtevi CIO unije po višjih plačah in jim dala še nekaj drugih pribojškov.

Konec stavke pri artilerijskem projektu

Iz mesta Sandusky, Ohio, poročajo, da so se vrnili po šest dni trajajoči stavki na delo tesarji, zaposleni pri P 1 u m Brook artilerijskem projektu, čigar stroški so preračunani na 40 milijonov dolarjev.

Tesarji, ki so člani Ameriške delavske federacije, so zahtevali 25 centov več na uro. Kompanija se je spocetka protivratno protivila tej zahtevi, naposled jo je vseeno izpolnila. V prihodnje bo zaslužilo 675 tesarjev po \$1.37 na uro. Vsled stavke tesarjev je bilo prizadetih več tisoč drugih delavcev.

TOLSTOJ POZIVLJA SLOVANE K EDINOSTI

Aleksej Tolstoj, vnuk slovitnega ruskega pisatelja Levá Tolstega, je včeraj po radio pozival vse slovanske narode k edinstvu. Na radio postaji so se ob priliki Tolstojevega govora zbrali ruski, ukrajinski, poljski, čehoslovaški, beloruski, slovenski, hrvatski, srbski, bolgarski, macedonski, črnogorski in rutenski zastopniki.

Tolstoj je v svojem govoru oživel panslovansko idejo ter rekel, da se naj vsi Slovani združijo v boj proti fašističnim državam ter se naj po vojni združijo z materjo Rusijo.

"Hvaležni smo nemškemu narodu," je rekel Tolstoj, "za njegovo glasbo, filozofijo in pesništvo, toda nujno ga pozivljamo, da se otrese Hitlerjevega fašizma, ako hoče rešiti sam sebe."

Nesreče v tovarnah

National Committee for the Conservation of Manpower in Defense Industries poroča, da se je vsled povečane produkcije povečalo tudi število nesreč v ameriških tovarnah in sicer za dvajset odstotkov.

Največ nesreč se zgodijo v to-

VOJAŠKE IZGUBE NA RUSKEM

Vojaški izvedenci v Vichyju sodijo, da so Nemci v vojni z Rusijo imeli izgub 1,500,000 mož, Rusi pa 2,000,000. V 50 dneh vojne so se bile bitke, ki so bile najbolj krvave v zgodovini.

Vsled nenavadne odpornosti na obeh straneh, pravijo nevtralní vojaški opazovalci, da je vsak dan ubitih in ranjenih 70,000 vojakov. Samo v bitki za Smolensk so Nemci izgubili po 5000 vojakov na dan.

Izgube na materialu so naravnost fantastične. Francoski vojaški strokovnjaki jih cenijo naslednje:

Nemci: 7500 tankov, 5800 topov, 5000 aeroplanov.

Rusi: 9000 tankov, 7250 topov, 7300 aeroplanov.

Nemci ogradijo na mesec po 1800 aeroplanov. Koliko jih zgradijo Rusi, je tajnost, toda gotovo več kot Nemci.

Defense Savins Bond je mogoče registrirati na ime otrok, kakor tudi odraslenih.

Kupite Defense Bonds in Stamps!

varnah, ki so bile dolgo časa zaprte in so začele šele nedavno spet obratovati.

ŠTRAŠNE RAZMERE V KAZNILNICAH

V tem pogledu je najbolj na glasu država Louisiana, kjer je bilo v teku trinajstih letih bičanih nad deset tisoč kazencev. — Senzacionalno poročilo časnikaja Krebsa.

Iz Baton Rouge, La., poročajo, da bodo po odredbi gubernerja Sama Jonesa zavladale po louisianskih jetnišnicah in kaznilnicah povsem drugačne razmere. Bičanje in druge stroge kazni bodo temeljito odpravljene. Iz zanesljivega virosa se je zvedelo, da je bilo na primer v zadnjih trinajstih letih bičanih nad deset tisoč kazencev.

Naravnost nepopisne razmere so vladale v kaznilnicah tekom uradovanja gubernerja Huey P. Longa, pa tudi po njegovi smrti ni bilo dosti bolje. Jonesovi odredbi je dala povod vrsta člankov, ki jih je napisal za neworleanski list — Times-Peayune — časnikar Bernard L. Krebs.

Krebs je natančno proučil zapisnike kaznilnice Angole, ki leži nekaj milj severno od Baton Rouge.

Od leta 1928 pa do prve polovice letošnjega leta je bilo ustreljenih nad štirideset kazencev, ki so jih zalotili na begu; trideset jih je umrlo vsled sončarice; več sto kazencev je bilo zaradi raznih pregreškov bičanih; nekaterih so dobili po šestdeset udarcev.

Z bičanjem je bila kaznovana lenoba, tatvina, medsebojni spori, predrznost, simuliranje bolezni, glasno govorenje na kaznilniškem dvorišču itd. Takoj po objavljanju Krebs-

sovih člankov je uvedel državni generalni pravdnik Eugene Stanley natančno preiskavo. Bičanje in pretepanje v kaznilnicah je označil za protipostavno.

Governor Jones je nato izjavil, da je bičanje odpravljeno. — V prejšnjih časih, — je dejal, — so bili kazenci izpostavljeni srednjeveškemu mukam in grozovitostim. Zdaj so zavladale drugačne razmere. Tudi z kazenci je treba ravnati kakor z ljudmi.

Krebs je izjavil, da je bil bič, ki so se ga posluževali pazniki, iz dveh pet čevljev dolgih in tri inč širokih pasov. Po tretjem ali četrtem udarcu je počila koža. Po 35. udarcu so morali nesrečno žrtev odpeljati v bolnišnico. Marsikateri kaznec je dobil petdeset udarcev. Bičali niso samo moških, pač pa tudi ženske.

Neki 80letni kaznec je dobil petnajst udarcev, ker je ba je lenaril pri pospravljanju sladkornega trsa.

Upati je, da ne bo to divjaštvo samo začasno odpravljeno, pač pa enkrat zavselej.

Ze ličanje je sramoten madež na raznih južnih državah, toda ličanje oblasti ba je ne morejo preprečiti, če jih ne bodo preprečili neznozne snere v kaznilnicah.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation), Frank Sakser, President; J. Lopuha, Sec. - Place of business of the corporation and address of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

48th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$6.-. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.-; za pol leta \$3.-; za šest let \$15.-. Za New York za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50. Za inostranstvo za celo leto \$7.-; za pol leta \$3.50.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvenim sobot, nedelj in praznikov.

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y. Telephone: CHelsea 8-1243

HITLERJEV "KANONENFUTTER"

Usoda moškega prebivalstva v podjarmljenih deželah je bila do začetka nemške ofenzive proti Rusiji—suženstvo. Zdaj je moškimi določena nova vloga: v službi takomenovane "novega reda" jim je dovoljeno umreti na bojišču.

Spočetka je bilo rečeno, da je Hitlerjeva armada; v kateri služijo izključno le Nemci, neizpurna. Zdi se pa, da so bili nemški generali nekoliko preveč radodarni in da so nekoliko preveč nemškega vojaštva žrtvovali na "žrtveniku domovine" ter na "polju slave". Sodeč po zadnjih razvojih, je začel Hitlerjev manjkati vojaštva. Zdaj je začela nemška propaganda pozivati vso Evropo na boj proti boljševizmu.

V Evropi je bilo nekaj držav, ki so si skušale z različnimi službami zamajati Hitlerjevo prijateljstvo. Hitler jih je za to javno pohvalil ter jim je kdove kaj objubil, v resnici jim je pa le dal občutiti svojo pest. Prebivalstvo teh držav tiraj zdaj pred ruske topove in tanke.

Za primer vzemimo Madžarsko, ki je nesramno izdala Jugoslavijo s tem, da je dovolila nemškemu vojaštvu prost prevoz na madžarskih železnicah. Z izdajo Jugoslavije si je pa Madžarska zapečevala tudi svojo lastno usodo.

Regent Hortly in njegovih generali so si obetali velike uspehe brez vsakega prelivanja krvi, češ, Nemci bodo osvajali, mi bomo pa v zalednjem gospodarili osvojenemu ozemlju. Delali so pa račun brez krčmarja.

Nekaj tednov pred izbruhom nemško-ruske vojne je poklical Hitler v Berlin madžarskega ministrskega predsednika Bardossyja ter mu kar naravnost povedal, da bo madžarski armadi dana prilika oddolžiti s s krvjo za lahak plen, ki ga je bila Madžarska deležna pri razkosanju Čehoslovake.

Lisjanski Bardossy ni mogel verjeti svojim ušesom ter se je v spremstvu madžarskega vojnega ministra Bartha odpeljal v Rim prositi Mussolinija za posredovanje.

Mussolini jima je objubil storiti vse, kar bo mogel, da bo Madžarski mogoče kot miroljubni državi prispevati svoj delež k "novemu redu".

Italijanski poslanik v Berlinu, Algeri, je dobil od Hitlerja zagotovilo, da Madžari ne bodo poslani proti Rusom, pač bodo pa polagoma nadomestili nemško okupacijsko armado v Jugoslaviji. Ta obljuba je bila pa že drugi dan ofenzive proti rdeči armadi prelomljena.

Ker so se Rusi v Bukovini, nedaleč od madžarske meje, neustrašno borili, je Hitler madžarski vladi naročil nepovedati Rusiji vojno ter poslati madžarsko vojaštvo v Karpate.

Mussolini je bil sklenil reorganizirati svojo armado. Italijanske izgube v Afriki so bile ogromne, na Grškem še večje. Laško vojaštvo je zasedlo Dalmacijo in polovico Slovenije. V armadi ni bilo več enotnosti, in reorganizacija je bila potrebna.

Toča nekega dne je dospela iz Berlina v Rim povelje: — Toliko in toliko italijanskih polkov mora proti Rusom na Dnjester. Mussolini jih je seveda brez obotavljanja poslal, in preureditev laške armade je splavalo po vodi.

Finci in Romuni je moral Hitler dolgo prepričevati o potrebi aktivne sodelazbe v nemško-ruski vojni. Res je, da Finci in Romuni iz dna duše sovražijo Ruse, toča od sovraštva do prelivanja krvi je precejšen korak.

Tod-ovelje je bilo povelje, in Evropa zaenkrat se ni dovolj močna in odločna, da bi se Hitlerjevemu povelju uprla.

Hitler se postavlja za "regimentni prostovoljec" iz Holandske, Belgije in Norveške. To pa v resnici niso nobeni regimenti, pač pa skupine izdajalcev in zaslepljenec.

Prebivalstvo norveškega mesta Bergen si je nabavilo mramornato ploščo, v katero bočno vklesena imena tistih norveških propalce, ki se kot Hitlerjevi prostovoljci ne bodo več vrnili z bojišča.

Na vrhu plošče bodo pa besede:

"Na polju sramote so padli."

DEFENSE BOND QUIZ

Vpr. Kje naj hraum Defense Savings Bonds?

Odg.: Na varnem kraju, kajti imajo vrednost, ki stalno raste. Ako želite, vam jih bo hranil zakladniški urad ali pa katerakoli Federal Reserve Bank brezplačno in boste zanj dobili potrdilo.

Vpr.: Ali album, ki vsebuje znamke, avtomatično postane bond, ki vam bo prinašal obre-

sti in bo dozorel v 10 letih?

Odg.: Ne. Polni album mora biti zamenjan za bond. Ne gleda na znesek denarja, ki ste ga investirali za znamke, znamke ne nosijo obresti, dokler niso v obliki bonda ali bondov.

Pripomba: Ako hočete kupiti Obrambne znamke ali bonde, pojdite na poštni urad, na banko, ali pa h kakih hranilnih ali posojilnih družbi, ali pa pišite na: Treasurer of the United States, Washington, D. C., za mail order tiskovino.

Grožea inflacija cen

Čim dalje več slišimo o inflaciji — ta beseda doni neugodno ali za Amerikanca ima precej nejasen pomen.

Večina ljudi se ob tej besedi spominja fantastične finančne katastrofe, ki je paralizirala Nemčijo po prvi svetovni vojni, ko je nestalna vlada tiskala papirnati denar in valuti, ki je segala v milijone in milijone, s katerimi pa se je moglo le kupovati nekoliko tobaka. Nemški gospodarski sistem je bil povzročen od inflacije valute, ki je bila povzročena od brezmejnega izdajanja novčanic, brez primerne kovinske rezervne, kar se je storilo v obupnem prizadevanju, da se prepreči popolno zaustavljenje vseh poslov ob polnem vsega kreditnega sistema.

Zdravne države pa se nimajo bati take vrste inflacije. Ono, proti kateremu vladni zastopniki svarijo, je inflacija cen. V nedavnem govoru pred tovarnarji gospodarskega blaga je Leon Henderson, Prace Centralni Administrator v federalno obrambnem programu odkrito povedal:

"Kamalu bomo imeli več kupovalne sile med ljudmi, ki bodo hoteli kupovati, kot bo blaga na razpolago. Ako se to godi v precejšnji meri, nikaka moč na svetu ne more preprečiti inflacije."

Kar je administrator Henderson imel v mislih je to:

Porastek v zaposlovanju in višje mezde, ki jih delavci dobivajo v mnogih industrijah, devajo mnogo več gotovega denarja v žepo konsumentov. Kadarkoli se kaj takega dogaja, nastane povpraševanje za več blaga in postrežbe, ker konsumenti imajo več denarja na razpolago. Ker pa potrebe obrambe prihajajo najprej na vrsto, mnogo snovi, zlasti kovin, ni več na razpolago v neomejenih količinah za tovarnarje, ki izdelujejo blago za konsumente. V sled tega nastane pomanjkanje v mnogih stvarih, ki so potrebne za vsakdanje življenje. Ko povpraševanje za kako blago je večje kot razpoložljiva zaloga, cene neizgibno rastejo. In ker za stotine predmetov je večje povpraševanje, večja kupovalna sila se kar zgrubi, ali celo še manjša kot je bila prej.

Za delavce, ki najdejo, da večje mezde niso v stanu pokrivati rastoče cene potrebščin, inflacija cen utegne pomenjati tavanje za še višje plače s tem, da bodo še več povisale cene blaga. In tako začne zopet nov tok inflacije. Za delavca s stalno mesečno plačo, veliko skupino belovratniških delavcev, katerih plače rad ostajajo na isti višini, je inflacija cen še bolj usodopolna.

Če o obrtniki in trgovci navzile o nan svojega blaga, morajo trpeti v stalnem natezanju med povpraševanjem in zalogo v stalni spremembi stroškov in cen.

Mr. Henderson pravi: "Inflacija je grda beseda in ravno tako so njene posledice. Globoko zajeda v življenjski standard vsakega mezdarja, vsake osebe s stalno plačo. Razredčuje vsako hranilno vlogo in vsako zavarovalno polico. Ko se razpasuje, ni nikak tovarnar varen v svojih obvezah in nikaka gospodinja ni varna v svojih proračunih. Nikaka skupina ni na boljšem radi inflacije, vsaj za stalno ne."

Lahek inflacija pa je že začela. Odkar je vojna izbruhnila v Evropi, so cene na debelo za splošne potrebšrine porasle za približno 15 odst., cene na debelo za poljedelske produkte so porasle za približno 24 odst. in nekatere vrste blaga so poskočile celo za 50 odst. Cene na drobno so seveda ravno tako poskočile več ali manj sorazmerno.

Vladni zastopniki pa so mnenja, da se inflacija da kontrolirati in se težave, ki jih povzročajo konsumentom, dajejo znižati na minimum. Do danes se je potom administracije cen postavil strop na cene nekaterih osnovnih predmetov, ker se je doseglo sodelovanje med proizvajatelji in tovarnarji. Ta način omejevanja višjih cen pa ima, kakor se priznava, mnogo napak in brčkone bi bil neizvedljiv v večjem in vseobsegajočem razmerju, ker urad za administracijo cen in civilnih zalog nima nikake oblasti, da bi uklestoval svoje navedbe z zakonsko silo.

Druga metoda je težje obdavčevanje, zlasti več davkov za dogodke v nižjih skupinah. Oni, ki zagovarjajo višje davke, poudarjajo, ako se zniža vsled davkov kupovalna sila konsumentov, bo potem nanj povpraševanja za blago in vsled tega ne bi cene preveč poskočile. Izjavljajo, da stroški za obrambo bodo na zadnje plačani iz žepov ljudi in ako te stroške plačujejo sproti (pay as we go) bo narodno gospodarstvo ostalo bolj v ravnotežju.

Drugi zagovarjajo vzpodbujanje z vlaganjem v hranilne vloge in obrambne obveznice. Na tak način bo konsument kupoval manj blaga in bo bolj pripravljen premagati mogočo gospodarsko krizo, ko vojna nevarnost konča.

Karkoli predsednik in kongres storijo proti nevarnostim inflacije, nekaj inflacije cen bomo vendarle imeli po mnenju narodnih gospodarjev.

ZIMA SE BLIŽA.

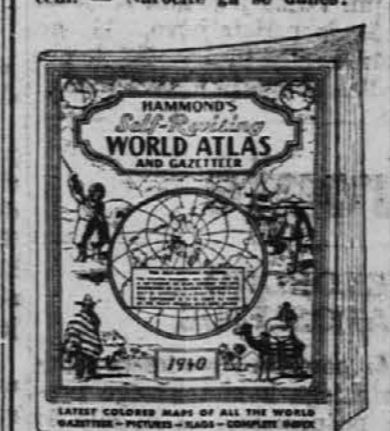
V hišah tukajšnjih naših izseljencev bo toplo in prijetno, ali pomislite, kako bo v vojnih taborišcih!

Prosi se vse naše žene in dekleta, rodoljubne sestre, da nam pomagajo v tej kampanji pietanja (stikanja) volnenih oblacil za naše hrabre vojne ujetnike. Ako se katera od naših žena in deklet javi, da bi rada po tej stvari pomagala, poslali ji bomo izbrano volno brezplačno ali po kupni ceni na njen naslov. Mi razumemo, da mnoge od naših izseljenk niso v stanju poslati v tej kampanji denarni prispavek, ali delo njenih rok bo pravi sestrični dar. Pišite takoj po navodila na gospo poslanika Fotiča.

Mrs. Tatjana Fotič, 1520 16th St., N. W., Washington, D. C. Potrebno je tudi napisati:

IMATE ŽE TA PRIROČNI ATLAS?

V teh kritičnih dneh je vsakemu državljanu dnevnikov vseh potrebna ta priročni ATLAS, ki ga pošljemo našim naročnikom po najnižji ceni. — Naročite ga še danes!

Velikost 9 1/2 x 14 1/2 inčev

48 velikih strani;

32 barvnih zemljevidov tujih držav in 9 zemljevidov Zdr. držav in zastav vodnih držav;

45 svetovnih slik popolnoma označenih;

Zanimivi svetovni dogodki.

Najnovejši zemljevid kaže cel svet in tudi:

RAZDELITEV POLJSKE MED NEMČIJO IN RUSIJO

ITALIJANSKO OSVOJITEV ALBANIJE

PRIKLJUČITEV ČEHOSLOVARSKE K NEMČIJI

NOVA FINSKO-RUSKA MEJA

Cena 35 centov

Pošljite svojo v znamkah po 3 oz. po 2 centa.

Posebnost:

HAMMOND'S ZEMLJEVID, KI SAM SEBE POPRAVLJA

KUPON, ki ga dobite s atlasom in ko ga izpolnite in pošljete k izdajatelju zemljevida, vam daje pravico, da dobite dodatne zemljevide s novimi mejami vojaških sil se držav, kakor bodo premejene po sedanji vojni.

Naročite Atlas pri: "GLAS NARODA" 216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

LJUDSKA KUCHARICA

Nejnovejša zbirka navodil za kuhinjo in dom. Cena 50c

Naročite pri: KNJIGARNI SLOVENIC PUBLISHING COMPANY

za dogodke v nižjih skupinah. Oni, ki zagovarjajo višje davke, poudarjajo, ako se zniža vsled davkov kupovalna sila konsumentov, bo potem nanj povpraševanja za blago in vsled tega ne bi cene preveč poskočile. Izjavljajo, da stroški za obrambo bodo na zadnje plačani iz žepov ljudi in ako te stroške plačujejo sproti (pay as we go) bo narodno gospodarstvo ostalo bolj v ravnotežju.

Drugi zagovarjajo vzpodbujanje z vlaganjem v hranilne vloge in obrambne obveznice. Na tak način bo konsument kupoval manj blaga in bo bolj pripravljen premagati mogočo gospodarsko krizo, ko vojna nevarnost konča.

Karkoli predsednik in kongres storijo proti nevarnostim inflacije, nekaj inflacije cen bomo vendarle imeli po mnenju narodnih gospodarjev.

ZIMA SE BLIŽA.

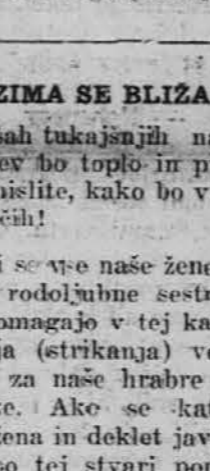
V hišah tukajšnjih naših izseljencev bo toplo in prijetno, ali pomislite, kako bo v vojnih taborišcih!

Prosi se vse naše žene in dekleta, rodoljubne sestre, da nam pomagajo v tej kampanji pietanja (stikanja) volnenih oblacil za naše hrabre vojne ujetnike. Ako se katera od naših žena in deklet javi, da bi rada po tej stvari pomagala, poslali ji bomo izbrano volno brezplačno ali po kupni ceni na njen naslov. Mi razumemo, da mnoge od naših izseljenk niso v stanju poslati v tej kampanji denarni prispavek, ali delo njenih rok bo pravi sestrični dar. Pišite takoj po navodila na gospo poslanika Fotiča.

Mrs. Tatjana Fotič, 1520 16th St., N. W., Washington, D. C. Potrebno je tudi napisati:

IMATE ŽE TA PRIROČNI ATLAS?

V teh kritičnih dneh je vsakemu državljanu dnevnikov vseh potrebna ta priročni ATLAS, ki ga pošljemo našim naročnikom po najnižji ceni. — Naročite ga še danes!

Velikost 9 1/2 x 14 1/2 inčev

48 velikih strani;

32 barvnih zemljevidov tujih držav in 9 zemljevidov Zdr. držav in zastav vodnih držav;

45 svetovnih slik popolnoma označenih;

Zanimivi svetovni dogodki.

Najnovejši zemljevid kaže cel svet in tudi:

RAZDELITEV POLJSKE MED NEMČIJO IN RUSIJO

ITALIJANSKO OSVOJITEV ALBANIJE

PRIKLJUČITEV ČEHOSLOVARSKE K NEMČIJI

NOVA FINSKO-RUSKA MEJA

Cena 35 centov

Pošljite svojo v znamkah po 3 oz. po 2 centa.

Posebnost:

HAMMOND'S ZEMLJEVID, KI SAM SEBE POPRAVLJA

KUPON, ki ga dobite s atlasom in ko ga izpolnite in pošljete k izdajatelju zemljevida, vam daje pravico, da dobite dodatne zemljevide s novimi mejami vojaških sil se držav, kakor bodo premejene po sedanji vojni.

Naročite Atlas pri: "GLAS NARODA" 216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

Peter Zgaga

Iz starih časov.

Ne vem, če se je to, kar bom napisal res zgodilo, toda če se je, je tega že dolgo, dolgo.

Takrat nekaterih dežel se ni preprežala železna kača, ni bilo ne parnikov, ne brzojavov, ne telefonov, in ženske niso niti cikorije poznale, da bi si z njo rdečila svoja blede lica.

V deželi, ki jo imamo v mislih, ni bilo ne kralja ne cesarja, ne posvetne ne duhovske gosposke, ljudje so se pozimi zavijali v živalske kože, v poletni vročini so pa kar tako hodili, in jih ni bilo nič sram. Snage niso poznali, pač so pa vedeli ceniti vrednost raznih blesketajočih se predmetov,

ti, kako se želi pomagati v tej kampanji.

Leta pozneje se bodo spominjali naši ljudje, da so jim prihitele na pomoč njihove sestre iz Združenih držav.

OBISK

V našem uredništvu sta se pretečni petek dne 8. avgusta zglasila Mr. Anton Malešič in njegov sinček Frankie iz Enghaut, Pa. Nahajata se tukaj na poštinih. V New Yorku ostaneta še par dni, nakar se vrneta nazaj na svoj dom. Za časa svojega bivanja tukaj si bosta ogledala kolikor mogoče več zanimivosti našega velenja, kakor tudi bosta obiskala našega župnika Rev. J. P. Petriča, s katerim se Mr. Malešič, kakor se je izrazil, dobro poznata.

Želimo jima obilo zabave in razvedrila za čas njihovega bivanja v naši metropoli, ter srečnega povratka na svoj dom v Enghaut, Pa.

Stara Cafura je gledala vse to bogastvo, in je bila navidez zadovoljna, jezilo jo je le, ker se ji je zdelo, da mož neko podobico skriva pred njo.

Vsa njena prigravatjanja niso nič zalegla. Vse pranje, naj ji pokaže, s o bile bob ob steno.

Cafur je tiščal tisto stvar v uedriju in jo za nič na svetu ni hotel pokazati.

Bilo je majhno zrcelce, v katerem je, ko je bil čisto sam občudoval svojo možko lepoto.

Stara Cafura je ugibala, kot pač ugibajo ženske, in uganila: — V tuji deželi se je dedec v kakšno babo zatelebal, sliko je dobil od nje in zdaj jo nosi vedno na rucu.

— Bom že prišla do dna njegovi skrivnosti, — se je zaverila. — potem pa, gorje mu!

No, tisto pa sami dobro veste, da ženska ne odhala, če si enkrat nekaj v glavo zatolče. Tudi stari Cafuri je prišel njen dan.

Bilo je poletnega večera, ko je njenega moža omagala vročina ali kaj, da je pod košatino drevesom zasmrčal in zaspal.

Po prstih se mu je približala, segla mu je v nedrje ter privlekla na dan svefal okvirček. Ker se nikdar v svojem življenju ni videla zrcala ali slisala o njem, je malo bolj od blizu pogledala ter opazila staro grdo babo brez las in brez zob, ogromen nos ji je bil pa razležen po vsem obrazu.

Dolgo, dolgo je nepremično motrila to sliko, naposled jo je pa pomirjena in potolažena spravila nazaj.

— No, če pa lepše kot je ta ni mogel iztakniti v tuji deželi, — je zamrmrala, — jaz mu jo od srea privoščim.

Nove knjige

slovenskih pisateljev

L. Mrzel: BOG V TRBOVLJAH

Zbirka pripovedk iz našega največjega premogovnega okrožja — Trbovelj. Knjiga obsega 120 strani, je trdo vezana ter vsebuje 20 originalnih lesorezov Maksima Sedeja.

Cena — \$2.—

ČRNA VOJNA (Spisal D. Ravljen)

Originalno delo enega mlajših slovenskih pisateljev, ki snov svetovne vojne v povsem novi obliki spretno obdeluje. Trdo vezano, 120 strani.

Cena — 75c

Naročite pri: KNJICARNI "GLAS NARODA" 216 W. 18th Street New York City

Kratka Dnevna Zgodba

B. CARTLAND:

Ljubezen po telefonu

Telefonska hotela Superb... je počasi in skrbno pudrala noske; ne morda za to, ker je bil njen noske tega potreben, temveč zaradi tega, ker je imela v zrcalu majhno fotografijo mladega moža.

sem kaj slugo, da mi bo takoj pripravil moje reči za odhod. Potem sta se vendarle sprisa si je mislila telefonska. Skoda! Ona je vanj gotovo zaljubljena. Saj vidim, nisem bila zastoj tako dolgo zaljubljen v Genada. In on jo ima tudi rad, čeprav hoče zdaj v Ameriko in ji se zbogom ne reče. Zaskrbljena je povedala narobe nočnemu vratarju in se zvonov zvezala s številko 71.

govorila" se je opravičevala telefonska. Ta ženska je jekala, je rekla sama pri sebi telefonska in je upala, da je to on. Ali nista neumnata oba? Kakor jez in Genad, Nobeden neče začeti — oba sta preveč ponosna — in ko se bo ona jutri zjutraj prebudila, ne bo njega več tukaj. Nekaj časa je premišljevala, potem pa je istočasno pozvonila na številko 71 in 568. Dvoje glasov je reklo: "Halo!" Nato pa je nastal odmor. "Halo!" je pozvonila številka 71, nekoliko plaho. "O," je rekla številka 568. "Ah, ljubica," je zašepetala številka 71. — Tako ihtenje. "Dragi," je zašepetala številka 568. Telefonska je položila slušalko. "Tistega veznega listka za Liverpool vam ni treba preskrbovati," je rekla nočnemu vratarju.

Od kitajskega zidu do sodobnih utrjenih črt

Ob besedi "utrdba" so v prejšnjih časih ljudje nehoti mislili najprej na visoke in debele zidove težke stolpe in gradove, krcnane z nadzidki ter postavljene na skalnatih grebenih. Od svetovne vojne dalje imamo pa od tej besedi v mišlih vse kaj drugega: moderne utrdbne iz betona in opekljene z oklopnimi kupolami, kolone in vrste "bunkerjev", ki so potisnjeni globoko v tla in odlično zakriti pred vidljivostjo z zemljo in iz zraka, pred njimi in ob njih pa vidimo razpostavljene vse mogoče vrste ovir, — betonske zobe in v zemljo zabite traverze kot ovire proti tankom in žične ovire od "spankskih jezdcev" pa do preprostih žičnih zank, večšo

skritih v travji in med grmovjem, kjer kakor peček v mreži zaškrtno preže na napadalec. To žične ovire, ki jih je mogoče postaviti hitro in s sorazmerno majhnimi stroški, so v pretekli svetovni vojni zapirale vse fronte v Franciji, Rusiji, Palestini, Romuniji, Srbiji in v Alpah. Na tisoče in tisoče kilometrov jih je bilo in pred njimi so izkrcovali stotisoči. Za žičnimi ovirami, ki so bile pred straža poljskih utrdb, pa so stala vrsta strešnih jarkov s kazematami in betonskimi gnezdi za streljanje in metale min, s puškarnicami in traverzami, z zaklonišči za pehoto itd. Po vojni pa sta plug in motika prav kmalu vrnila prizoriščem vojne staro sliko. Žične ovire je v soroku, dežju in vetru napadla rja in skoraj neopazno in prav kmalu ni bilo o njih nobene sledi več. Do današnjih dni pa se je ohranilo največje utrdbeno delo, ki je skozi tisočletja kljubovalo zornu času in še danes nudi veličavno sliko: Kitajski zid, o katerem se da z gotovostjo reči, da je najstarejša utrdba na svetu. O Kitajski vemo, da je že nekaj pred Kristosom vpejalja splošno vojaško dolžnost in je v zvezi s tem smotno razdeljal svojo državo. Postavila pa je tudi največje gradbeno delo vseh časov, 2500 kilometrov dolgi, 16 metrov visoki in povprečno 7 metrov debeli zid ki naj bi jo zavaroval pred vpadi barbarov s severa. V preteklih se iznad zidu dvignujejo dva nadstropja visoki stolpi, prav tako pa so v presledkih napravljena tudi vrata. Kitajski zid je v polni meri izpolnil namen, zaradi katerega je bil izgrajen. Prihranil je kitajski državi uničenje, ki ji je grozilo od azijskih nomadskih plemen; lahko pa nečemo tudi, da se je zaradi kitajskega zidu ob preseljevanju narodov marsikaj drugače zgodilo, kakor pa bi se, če bi kitajskega zidu na bilo. Šele okrog leta 1700 po Kr. za časa vladanja mandžurskih cesarjev, je kitajski zid izpobil svoj pomen in pričel počasi razpadati, ker ga od takrat naprej niso več popravljali. Toda še do današnjih dni je ohranil v toliko, da v njem lahko vidimo največje utrdbeno delo na zemlji.

MLADI KITAJSKI BOJEVNIKI

Skupina mladih Hsiao Pao (malih vragov), ki kot prostovoljci pomagajo v bombardiranih krajih gasiti požare in reševati ljudi.

V Mezopotamiji so našli risbe o asirskih utrdbah, ki so stare okrog 4000 let. Te utrdbne zelo spominjajo na srednjeveške obrambne naprave v Evropi. Če jih gledamo od sovražnikove strani, obstojajo iz treh nasipov, ki se dvigajo drug nad drugim in segajo prav do novejnosti mesta ali naselja. Zunanji najnižji nasip obstoja iz zemeljskih okepov, srednji in zadnji pa sta zgrajena iz zopke na strmih skalnatih grebenih. Okopi so ojačeni s stolpi in kazematami. Takšne so bile asirske utrdbne približno pol-druge tisočletje pred Kristosom.

Nekaj posebnega so bile obrambne naprave Rimljanov za časa znanega rimskega vojskovodje in državnika Julija Cezarja. Bil je to tabor rimskih legij, "castra." Tabor rimskih legij je obdajal najprej tri metre širok jarek, na katerega notranji strani je bil prav toliko širok in visok nasip, iz prsti. Ako je pretila nevarnost in ako so se legije utaborile za daljši čas, so za nasipom zgradili še ograjo iz palisad v višini človeka. V tabor so vodili štirje vhodi, ki so se zapirali z močnimi okovanimi vrati, pred katerimi so bile navadno še posebne utrdbne. Ako so legije v taboru prezimovale, so zgradili še podzemna zaklonišča, postavili stolpe in utrdili obrambne jarke s skalami. V galski vojni je šel Cezar še dalje: pred taborom je postavil posebno oviro, zgradil majhne, toda močne utrdbne, ki so tvorile predstražno črto, zavaroval prehode rek in potokov s posebnimi obrambnimi napravami in prav tako zaščitil ceste, po katerih so dovažali legijam hrano in orožje. Bizantinski vojskovodje so pozneje posneli Cezarjev utrjeni tabor in ga še naprej izpopolnili.

li tedaj visoki že do 10 metrov in široki tri metre. V presledkih so se dvigali iznad njih do 20 metrov visoki obrambni stolpi. Pred zidom so bili izkopani jarki, v katere so mogli potreti spustiti vodo. Mnoga mesta so imela celo dvojni zid in dvojno vrsto obrambnih stolpov. Na zadovih in obrambnih nasipih so bili zgrajeni nadzidki s katerih so mogli branilci polivati sovražnika, ki se je upal približiti z vrolo vodo ali s smolo, ali pa so ga obmetavali s kamenjema. Toda iznajdba smodnika je povsem spremenila način vojskovanja. Težkim topovom tudi ti veliki zidovi niso mogli dolgo kljubovati, zlasti ne, če so jih topovi obstreljevali s težkimi kamenitimi krogli. Nekaj časa so poskušali s tem, da so zidove obdajali z obrambnimi nasipi iz prsti, toda tudi to ni dosti pomagalo. Konec vseh koncev pa je šlo pri obleganju nekega mesta v stvari le v tem, kdo bo delj časa vzdržal. Češki hu-iti so imeli podoben način obrambnih utrdb, kakor germanski Cimbrji in Tevtoni. Ze varstvo žena in otrok so gradili taborišča, ki so jih okoli in okoli zavarovali z vozovi, ki so bili zvezani med seboj. V skrajnem primeru so se utegnile za tem "zidovi" žene braniti toliko časa, da je prišla pomoč moških. Pred vrsto teh voz so seveda izkopali globoke jarke. Hu-iti so, pa takšne obrambne črte iz voz uporabljali tudi na marših, da so jih varovali pred presenečenji. Vozovi, so jih ščitili ob bokih. Ob vozovih je bila pripravljena konjenica, ki je lahko hitro posegla v boj, če je bilo treba.

Podobno so ravnali tudi Rusi okrog leta 1690. Na čelu njihove ogromne armade je šla predbojnica, v kateri je bilo več polkov. Glavne sile pa so se pomikale v koloni, ki je bila široka en kilometer in dolga 6 km. Ob bokih te pehote so šle dolge kolone močnih voz, ob njihovi notranji strani pa konjenica in topništvo. V primeru napada z boka, je pričelo najprej streljati topništvo, konjenica pa se je pod varstvom voz lahko hitro razvila za hrbto in udarila v protinapad, ko je bil čas za to. Utrdbe v današnjem modernem smislu pa sta prva gradila francoski maršal Vauban in holandski inženir Coehoorn med leti 1660 in 1700. Vauban je vse svoje utrdbne izvrstno znal prilagoditi zemljišču in se pri tem ni prav nič oziral na stara izročila. Mož je imel sijajen čut za taktična svojstva zemljišča tako v obrambnem, kakor v napadalnem pogledu. Znal je izkoristiti vse lastnosti terena, na katerem se je boril. Kot najslavnejši vojni gradi-

RAZPRODAJA SLOVENSKIH KNJIG po zmerni cen! Po 50c zvezek... Po 70c zvezek... Po 75c zvezek... Po \$1 zvezek... Po \$1.25 zvezek... Po \$1.50 zvezek... Po \$2 zvezek... Po \$2.50 zvezek... Naročite pri: KNJIGARNA SLOVENIC PUBLISHING CO. 216 West 18th Street, New York, N. Y.

Spisi Josip Jurčiča

- I. ZVEZEK: Uvod — Narodne pravljice in pripovedke. — Spomini na deda. — Jurij Kozjak. — Jesenska noč med slovenskimi polharji — Domen. — Dva prijatelja. II. ZVEZEK: Jurij Kobila. — Tihotapec. — Vrban Smukova ženitev. — Klosterski žolnar — Grad Rojinje. — Golida. III. ZVEZEK: Deseti brat. — Nemški valpet. IV. ZVEZEK: Cvet in sad. — Hči mestnega sodnika. — Kozlovska sodba v Višnji gori. — Dva brata V. ZVEZEK: Sosedov sin. — Sin kmetskega cesarja. — Med dvema stoloma. VI. ZVEZEK: Dr. Zober. — Tugomer. VII. ZVEZEK: Lepa Vida. — Pina tobaka. Moč in pravica. — V vojni krajini. — Pravda med bratoma. VIII. ZVEZEK: Ivan Erazem Tatenbah. — Bojmi se te. — Črtica iz življenja političnega agitatorja. — Telečja pečena. — Sest parov klobas. — Po tobaku smrdiš. — Ženitev iz nevoščljivosti. — Spomini starega Slovenca Andreja Pajka. IX. ZVEZEK: Rokovjači. — Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ko je krompir gradež. — Pona-rejeni bankovci X. ZVEZEK: Veronika Deseniška.

10 zvezkov...\$10 POSAMEZNI ZVEZKI \$1.50 Naročite pri: KNJIGARNA SLOVENIC PUBL. CO. "GLAS NARODA" 216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

VAŽNO ZA NAROČNIKE

Poleg našega je razvidno do kdaj imate plačano naročilo: Prva številka pomeni mesec, druga dan in tretja pa leto. Da nam prihranite nepotrebnega dela in stroškov, Vrs prosimo, da skušate naročiti na prvotno naročilo. Pošiljate naročilo naravnost: nam ali jo na plačanje našemu zastopniku v vašem kraju ali pa kateremu izmed zastopnikov, kojih imena so tiskana z debelimi črkami, ker so upravljeni obiskati tudi druge naselbine, kjer je kaj naših rojakov naseljenih. Zastopnik bo vam izročil potrdilo za plačano naročilo.

- CALIFORNIA: San Francisco, Jacob Lauslin COLORADO: Pueblo, Peter Cullig, Walsenburg, M. J. Bayus INDIANA: Indianapolis, Frank Zupančič ILLINOIS: Chicago, J. Bevilacqua, Cicero, J. Fabian (Chicago, Devero in Illinois) Joliet, Jennie Bamblich La Salle, J. Spelich Mascoutah, Frank Augustin North Chicago in Waukegan, Mosh. Warsaw MARYLAND: Kittimiller, Fr. Vodopivec MICHIGAN: Detroit, L. Plankar MINNESOTA: Chisholm, J. Lukancich Ely, Jos. J. Peschel Eveleth, Louis Goula Gilbert, Louis Vessel Hibbing, John Povše MONTANA: Roundup, M. M. Pantan Washoe, L. Champa NEBRASKA: Omaha, P. Broderick NEW YORK: Brooklyn, Anthony Seel Gowanda, Karl Strujala Little Falls, Frank Maula Worcester, Peter Rodc OHIO: Barberton, Frank Treha CLEVELAND, Anton Bobek, Chas. Klinger, Jacob Resnik, Job. Stanjak Girard, Anton Nagode Lorain, Louis Balant, John Kumbic Youngstown, Anton Mikal OREGON: Oregon City, J. Koblar PENNSYLVANIA: Bensmer, John Jenkar Conemaugh, J. Bresovec Coverdale la okolica, Mrs. Ivana Rupnik Export, Louis Zupančič Farrell, Jerry Okorn Forest City, Math Haman Fr. Blodnikar Greensburg, Frank Novak Homer City, Fr. Ferencak Imperial, Vence Patcib Johnston, John Polants Krayn, Ant. Tanelj Latrobe, Frank Balloch Midway, Jos. Zist Pittsburg in okolica, Philip Progar Steelford, A. Hren Turtle Creek, Fr. Schifrer West Newton, Joseph Jovan WISCONSIN: Milwaukee, West Allis, Fr. Shek Sheboygan, Joseph Kader WYOMING: Rock Springs, Louis Taucher Diamondville, Joe Rolica

GOSPOD IZ KONOPIŠTA

Napisal: I. WINDER.

62

"Čujte, ali ni tu k'v gostilne, kjer bi človek dobil škodljivo čaja in se nekoliko ogrel?"

"Tako, čez nekaj minut bomo pri krčmi, milostljivi gospod. Na pet minut n. do nje."

"Voznik je spet zlezel na kozla, in čez nekaj minut je obstal voz pred gostilno. Ki je samevala ob cesti."

"Stop! a sta iz voza vstanil in je odvedel v veliko, toplo kmečko izbo ter pozdravil krčmarico, ki je sedela za žarečo pečjo in pletla."

"Iako panimama," je dejal, "gospoda bi radi čaj, jaz pa popijem svoje pivo v kuhinji."

Izginil je s se m'ado, komaj tridesetletno krčmarico, Franc Ferdinand in grofica sta sedla na klop blizu peči. Grofica je razprostrla svoj stari krzneni plašč — "upam, da ne vidi, kako rol je že ovrtnik" je pomislila — čez bližnji stol, in tudi nadvojvoda je odložil svoj kozuh iz bobrovega krzna in svetlo pogledal grofico.

"Ker prijazen je tu," je dejal in pogledal okrog sebe. Sredi izbe je stal velik biljard. "Mačka je tudi tu," je rekla grofica, "tu tik za nara, vsa zvitja je in spi. Tej se dobro godi."

"Krasno je tu," je rekel. "Ali vam je že topleje?" je vprašala.

"Vam? Za vsak vi te bom odslej kaznoval s pošujbonom," je dejal in prijel jo za roko.

Krčmarica je prinesla dva kozarca čaja in sedla s svojim platenjem za peč.

"Kam so gospodja namenjeni?" je radovedno vprašala v češkem jeziku.

"Čuj je že osladkan, a mnogo presladek," je rekla grofica, ko ga je pokusila.

"Pijte ga vendarle, pogreje vas."

"Ni nama treba d'vugovati, gospa krčmarica," je rekel Franc Ferdinand po nemško, a krčmarica ga ni razumela, ali ga pa izgora ni, hotela razumeti. Grofica je jela govoriti po francosko.

"Le naj sedi tu, kajti zdaj morava biti pametna in govoriti o resni stvari," je dejala.

Franc Ferdinand se je zasmejal. "Moja francosčina je tako stišna, da bi jo komaj razumeli. Nikakega talenta nimam za jezike. A krčmarica prav gotovo ne razume niti besede nemški. O kakšnih resnih stvareh pa naj govori! Presrecca sem, zdaj ne morem misliti na resne stvari."

"Treba je," je rekla, ker vas ... Oprostite, ne moram se tako hitro nevaciti tikanja, ves položaj je že sam po sebi dovolj nepričakovan. — Ali smem za zdaj, dokler sediva tu, opustiti tikanje? Drugače bi morala venomer zardevati, krčmarica naju tako čudno gleda."

Nasmehnil se je in prikimal.

"Rivala," je rekla in priprla oči. "Prišla sem, čeprav je bilo zelo nesramno in ne vprašujem se, kaj bo iz tega. Tudi vas ne vprašam, tega vobče ne marava vedeti. Ne vi ne jaz ne misliva na t'žave, s katerimi se mora boriti takšno — prijateljstvo v najnejem posebnem slučaju. Jaz ne bom mislila na to, kdo ste vi, in vi ne mislite na to, kdo sem jaz."

"Prav to sem hotel reči," je vneto dejal. Vzdignila je oči in rekla:

A zdaj moram povedati nekaj zelo resnega. Ako ste res bolni in hočete ostati v besedi ki ste mi jo dali, morate za nekaj časa pustiti službo in misliti samo na to, da ozdravite. Vse te dni sem premišljevala o tem. Mislim, da je neizogibno in trdnj."

"Jaz pa vendarle upam, da ni."

Poltem me ubogače, vzlic temu, čeprav ni neizogibno potrebnost. Stojite to neri na ljubo. Glejte na ta sklep kot na žrtvo, ki si je usložit zame. Nobene mirne ure ne bi več imela, če ne bi storili tega. Ako mislite resno, kar ste mi danes povedali, in ker me — pobesila je oči — "zelo, zelo ostražuje —"

"Vse, vse" je zajčljaj. "Vse objubim. Vse hočem storiti, vse, vse ... Frecej jutri si vzajem dopust ..."

Gledala sta drug drugega. Ničesar več nista govorila. Krčmarica je čkorno vstala in odšla v kuhinjo. Tudi onadva sta vstala in se objela. Grofica ga je držala z obema rokama okrog vratu in šepetala:

"Zanj se dolgo ne biva mogla videti — a mislila bom nate z mojim zmerom ..."

Tedaj je je krčmarica vrnila s kočijazem. "Čas je da se odpeljeva nazaj," je rekla grofica.

V vozu je povedala da jo je bolni oče že včeraj nujno poklical nazaj in da to morala jutri gotovo odpotovati. Oče je zelo slab, beji se za njegovo življenje. In prav zdaj je tako srečna. Ali ni to velik greh? Kakopak, saj ve, morebiti je velik greh. A temera je Bog sam tako ukrenil. Dogovorila sta se, da bosta pogosto pisala drug drugemu. Objubila je, da prej ko prej omogoči nov sestanek. Vprašala ga je, ali ji bo zvest. Tudi on jo je vprašal, ali mu bo zvesta. Drug drugemu sta objubila zvestobo.

"Zvestobo do smrti" je rekel Franc Ferdinand za Karlovim mostom na Maš strani pa je grofica izstopila.

"Tu blizu stanujejo moji sorodniki," je dejala.

Čeprav je večerni smrak že zatemnjeval ulice in ni bilo v bližini voza nikjer nobene plinovke, si je vendar z roko zaščitajala oči od svetlobe, da ne bi nadvojvoda videl ogojenega starega krzna. Toda Franc Ferdinand je videl samo njene plame in vendar sijoče rjave oči. Ukazal je kočijazu, naj počaka. Dolgo je gledal za njo. Nato se je odpeljal na postajo.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Moderna medicina o hripi

Gripa ni nova bolezen. Ze dolga leta si učenjaki belijo glave, kako bi odkrili njeno tajno. Uspehi njihovega prizadevanja pa se daleč ne odtehtajo truda in izgubljenega časa. Šele zadnja leta so prinesla nekaj več jasnosti v tem pogledu.

Ze proti koncu preteklega stoletja je opisal Pfeiffer neko vrsto bakterij kot povzročitelje gripe. Bilo je pa čudno, da ta mikrobov pri poskusih ni vedno povzročil gripe. V kolikor so ljudje ali živali oboleli na znakih gripe, je bila njihova bolezen bolj stvar naključja. Tudi med svetovno vojno, ko se je močno širila španska gripa, so zdravniki in telesni bolnikov zaman iskali njenega povzročitelja. Zdaj vemo, da bacil gripe hitro zapusti oslabljeno telo in da postane telo lahko dostopno drugim bacilom, kakor da trup prvotne bolezni samo pripravi zanje v organizmu tla, potem pa izginje. Tako se zabrišejo sledovi prvotnega povzročitelja. Gripi prav rada sledi pljučnica.

Zdaj se da v večini primerov dokazati pri gripi Pfeifferjev mikrobov tako, da ga smatrajo mnogi učenjaki za pravega povzročitelja gripe. Zlasti pogosto namelimo nanj v začetku bolezni na najnežnejših bolnikovih soplilih. Pozneje ga izpodrinejo drugi mikrobi, povzročitelji novih bolezni.

Del učenjakov, ki niso trdno prepričani o učinkih Pfeifferjevega mikroba, meni, da je gripa bolezen virusnega izvora. Virusi, zagonetni mikrobi, ki gredo skozi filtre, in se ne dajo gojiti na živih tleh kakor bakterije, povzročajo mnoge bolezni. Število teh bolezni od leta do leta narašča. Tako si stojita nasproti dve domnevi o povzročitelju gripe, namreč bakterije virusa. Nepobitnih dokazov sicer nimamo za nobeno, toda več hčnjakov se bo gotovo odločilo za bakterije.

Bolezen spominjajoča na ljudsko gripo, lahko napade tudi živali. Američan Shope je našel v krvi bolnih prašičev bakterije, zelo podobne Pfeifferjevemu mikrobu. Neposredno pa zopet ni mogel prenesti bolezni na zdrave živali. Prašiči so dobili gripo šele, ko jim je vbrizgal zmes bakterij in virusovega filtrata iz okuženih pljuč.

Pred dobrim šestimi leti je prenesla skupina londonskih zdravnikov človeško gripo na morske prašičke s tem, da jim je okužila nosno sluznico z vodo ki so jo grgrali bolniki. Živalice so dobile vročico in nahod, obenem so pa postale utrjene. S filtratom iz bolnih živali se je lahko gripa prenašala naprej. To ni kazalo na virusni izvor gripe. Londonski poskusi so bili pogosto uspešno ponovljeni tudi drugod in bolezen je posrečila v naroki prenašati tudi na miši. Ni povsem jasno, dali je to zares človeška gripa. Kljub temu imajo učenjaki v modelu "mišje" gripe lahko dostopen material

za proučevanje te nevarne bolezni. Pri pljučnih infekcijah je čudno sodelovanje bakterij živalskega tipa in drugih činitelev. Zarodki mikrobov, smatrami za povzročitelje živalske gripe, se naenkrat razmnožijo pod učinkom analognih zarodkov iz druge živali ali pod vplivom nespecifičnih činitelev, recimo mraza. Tema pravijo zdravniki provokacija. Ze prej se je zdelo čudno, da so na morskih prašičkih poginili povzročitelji gripe človeškega tipa. Te občutljive bakterije so morali na mirskih prašičkih redomestiti z živalskim tipom, ki se pa tudi da priklicati v življenje s provokacijo.

Nemška učenjaka Schmidt in Kairies sta povzročila gripo pri morskih prašičkih, ko sta jih redila v megli in na prepilju. Morda se s tem aktivirajo latentni virusi. Skupno pri teh pojavih je, da imajo prej neposreden vpliv na gostitelja, nego posreden na bakterije. Pod vplivom mraza nastanejo v prvi vrsti nekakšne izpremembe v toplotnem gospodarstvu telesa, in napajanju občutljivih sluznic s krvjo. Temperaturna telesa pod normalno v zvezi s takozvanimi boleznimi zaradi prehlada se vedno ni točno pojasnjena. Po ljudje, ki jim temperatura prav lahko pade pod normalno, zopet drugim pa ne zlepa. Občutljivi ljudje se prehlade že če vdihavajo skozi usta mrazel zrak. Prehlad sam po sebi ni tako važen, kakor čas, ki mine, preden se sluznice zopet normalno prepejo s krvjo. Pri zdravih ljudeh gre to hitro, pri občutljivih pa počasi, ker imajo krčevito sklene žilice, in posledica tega je, da dobe nekateri deli telesa preveč krvi. V takem izvednem stanju organizma se razbohotijo zarodki bakterij zlasti hemofilnih. To je prav za prav samookuženje, povzročeno po provokaciji.

Po stopnji telesnega prehlada odloča tudi hitrost vetra. Zasešitno zmožnost našega telesa oslabi najbolj močan veter. Tudi nezaten prepil lahko ohladi telo, človek dobi nahod, ne da bi vedel kako. Mnogo težje posledice za zdravje lahko povzroči v splošnem nedolžna provokacija po prepilju pri ljudeh, ki niso povsem zdravi. Tudi de Ruder pravi, da je pri otrocih, ki jih muči angleška bolezen, šestkrat večja verjetnost, da dobe pljučnico, kakor pri normalnih otrocih. Bolezni zaradi prehlada, torej tudi gripa, so v temni zvezi s toplotnim gospodarstvom našega telesa, samo da še ne poznamo dobro vseh teh odnosov.

Za pravega povzročitelja hripe lahko smatramo virus in bakterije. V vsakem primeru pa potrebujejo ti povzročitelji naj bodo že dozdevni ali dokazani, posebno ugodne pogoje, da lahko začno v našem telesu svoje škodljivo delo. Razvešajivo je, da smo sedaj najbrže na pravi poti, kako pojasniti to še nedavno zagonetno bolezen.

Veliki Atlas sveta

Vojujuči se narodi v Evropi bodo prizadete valed mirovne pogodbe, in jih boste prejeli takom 60 dni po zaključku vojne in ko bodo podpisane mirovne pogodbe. (Listek, ki je treba izpolniti in poslati naravnost na zalagatelja, je v vsakem atlasu.) Ti dodatni zemljevidi vam bodo do zadnje natančnosti izpolnili vaš svetovni zemljevid, ki bo natančno kazal Evropo pred vojno in po vojni v celi knjigi. Ta atlas velja samo \$2.75 za Združene države in \$3.— za Kanado. Ta veliki atlas dobite pri KNJIGARNI "GLAS NARODA", 216 West 18th St., New York.

SMRT JE SIROMAKE NA PRAVILA ZA MILIJO-NARJE.

V vasi Nova Mala pri Požarevcu v Srbiji je v velikem pomanjkanju živela družina delavca Božidara Antičiča. On je hodil za delom, večih je delaš v tovarni, kjer pa je bil le slab plačanu. Včasih pa sploh ni bilo dela, postranskega zaslužka pa tudi ne. Takrat so trpeli Antičičevi, ki imajo 6 otrok, hudopomanjkanje. Žena Leposava je bila že vsa obupana. Nekega dne pa je pismonoša prinesel v hišo uradno sporočilo, da je v Budimpešti umrl Božidarjev brat Milosav, kateri je pred 20 leti kot slaščičar odšel po svetu ter izgini brez sledu. Domači o njem niso nikdar več slišali. Zdaj pa je uradno sporočilo obkolilo družini naznanjajo, da je rajni Milosav zapuščil svojemu bratu v Budimpešti veliko večstanovnjansko hišo, dve slaščičarni ter mnogo gotovine. Zdaj so siromaki postali milijonarji.

ČE DIVJAKI PIŠEJO ROMANE.

Na Novi Gvineji žive divjaka plemena, ki so se dolgo upirala sleherni evropski kulturi in civilizaciji. Le prav počasi so jih misijonarji privadili nekaterih pridobitev civilizacije. Med vsemu ji mje bil zanesljivje najbolj všeč tisk črnci na Novi Gvineji so kmalu ustanovili svoj časopis in "uredništvo" tega lista celo trdi, da prejema vsak dan preveč rokopisov od raznih črnih pisateljev in literatov.

Nekateri divjaki so prepričani, da pišejo imenitne romane. Kakor hitro pride k njim kakšen raziskovalec iz Evrope, že mu pokažejo svoje rokopise in bero odlomke iz svojih ponavadi zelo kvoločnih romanov. Neki divjak je napisal ljubezenski roman: prvi črnski zakonski trikot. Žena in domači prijatelj. Med tema dvema teknečama nastane prepil, žena se obema izneveri in si dobi novega ljubimca. Zaredi te njene muhe se stepeta dva rodova in kri teče v potokih. Črnce je prepričan, da je njegov roman prav zanimiv in ga rad prebere vsakomur, ki ga hoče poslušati.

Lepa knjiga je kulturna poslanika; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce ... (Flinigar)

ŽIVI VIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je svojevrsen pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovanstvu do današnjega dne. Knjiga je verno srecalo našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere bo vedel o Slovencih več kot mu more nuditi katerokoli naše zgodovinsko delo.

DED — Je ZEMLJO otrebil, zoral
OČE — Je posejal in gledal bujno njeno rast
SIN — Je zorel med težkim klanjem
VNUK — se je dvignil proti besu novega časa

13 POGAVLJ — 413 STRANI
V PLATNU VEZANO

Cena \$2.— Poština plačana

Avtor knjige je IVAN MATIČIČ, ki je spisal splošno znano knjigo — NA KRVAVIH POLJANAH

KNJIGARNA
"Glas Naroda"
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.

OD KITAJSKEGA ZIDU DO SODOBNIH UTRJENIH ČRT.

Nadaljevanje s 3. strani.

klepi, pa naj bo to težka križarka, bojna ladja ali podmornica. Peleg dobrih obrambnih lastnosti in silne strehne moči, ki je osredotočena na bojni ladji, moramo upoštevati tudi njeno brzino ter veliko okretnost. Bojni ladji odgovarja na suhem tank in oklopni avtomobil. Ni izključeno — vsaj razvoj tankov kaže v to smer — da bodo začeli graditi ogromne tanke, opremljene s številnimi topovi in strojnimi, ki bodo postali kopne "križarke na gosenicah."

ZGODOVINA BRADJE.

Da, tudi o bradah je mogoče pisati zgodovino. Pri starih Grkih in Rimljanih na primer je bila brada zelo v časteh in znak dostojanstva, moči in močвости. Grške in rimske bogove si je mogoče predstavljati le bradate. Temistokel in Periklej sta nosila lepo naviti bradi. Šele macedonski kralji so nastopali obriti. V Rimu so se celo kasneje začeli briti. Scipij

Poučni spisi

ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO. Sestavil dr. F. J. Kern. Vespa. Cena \$2.00	ODKRITJE AMERIKE, spisal dr. MAJAR. Trije deli: 162, 141, 133 strani. Cena nekoliko več Poljuden in natančen opis odkritja novega sveta. Spis se čita kakor zanimiva povest ter je sestavljen po najboljših virih. Cena 50c
BODOČI DRŽAVLJANI naj naredi knjilico — "How to become a citizen of the United States". V tej knjigi so vse pojasnile in nako ni za naseljen. Cena 35c	FRAKTIČNI RAČUNAR. Trde vsa. 231 str... Priročna knjilica, ki vsebuje vse, kar je pri nakupu in prodaji potrebno. Cena 75c
DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK, spisal Franjo Dular. 278 strani. Cena trda vsa. Cena \$1.50 Zelo koristna knjiga za vsakega hišničarja; opis raznih bolezni in zdravljenje; slike.	PROBLEMI SODOBNE FILOZOFIJE Spisal dr. F. Veber. 341 strani. Knjigo toplo priporočamo vsakomur, ki se boče seznaniti s glavniimi črnami sodobne filozofije. Cena 50c
GOVEDOREJA. Spisal R. Legvart. 143 strani. S slikami. Cena \$1.—	SLOVENSKO-NEMŠKI SLOVAR. Sestavil Dr. F. Bradac. — 625 strani. Cena \$1.50
KNJIGA O DOSTOJNEM VEDEDJU. 111 strani. Cena 50c	UMNI ČEBELAR. Spisal Frank Lakmayer. 163 strani. Cena \$1.—
MLEKARSTVO. Spisal Anton Pevc. S slikami 168 strani. Knjiga se mlekarjo in ljubitelje mlekarstva sploh. Cena 50c	VELIKI SLOVENSKI SPISOVNIK. Sestavil H. Podkrajšek. — 437 strani. Cena \$1.—
NAJVEČJI SPISOVNIK. — 166 strani. Cena 50c	ZDRAVILNA ŽELIŠČA. 62 strani. Cena 25c
NAŠE ŠKODLJIVE ŽIVALI v PODOBI in BESEDI. Opisal Fran Erjavec. 224 strani. Brod. Cena 25c	
OBETNO KNJIGOVODSTVO. 258 strani. Ves... Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stvarno, umetno in strojno klijčavnkarstvo ter selektivarstvo. Cena \$1.—	

Naročite pri:
Slovenic Publishing Company
216 W. 18th Street New York, N. Y.